

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького

Факультет післядипломної освіти

Кафедра дитячих інфекційних хвороб

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи, член-кореспондент НАМН України, проф. М.Р. Гжегоцький

« ____ » _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧІ ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

Цикл тематичного удосконалення , тривалість - 0,5 місяця
"Ураження нервової системи при інфекційних хворобах у дітей"

підготовки фахівців четвертого рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»
факультет післядипломної освіти

Кількість навчальних годин: лекції -10 , семінарські заняття – 12 , практичні заняття – 36 , додаткові програми – 4, самостійної роботи – 16 год
Разом – 78 год, ECTS – 2,6 кредитів

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
дитячих інфекційних хвороб
Протокол № ____
від « ____ » _____ 2019 р.
Завідувач кафедри
доц. Литвин Г.О.

Затверджено:
методичною комісією ФПДО
Протокол № ____
від « ____ » _____ 2019 р.
Голова методичної комісії
доц.Січкоріз О.Є.

Львів-2019

Навчальні плани та програма циклу тематичного вдосконалення «Ураження ЦНС при інфекційних хворобах у дітей» розроблена співробітниками кафедри дитячих інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Склад робочої групи:

доц. Литвин Г.О.

проф. Прокопів О.В.

доц. Січкоріз О.Є.

доц. Дибас І.В.

Рецензент: проф. Зінчук О.М.

Зав. кафедри інфекційних хвороб

ЛНМУ ім. Данила Галицького.

Схвалено методичною комісією факультету післядипломної освіти лікарів і провізорів ЛНМУ “ ” _____ 2019 р., протокол №

Відповідальний за випуск декан факультету післядипломної освіти доц. Січкоріз О.Є.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Проблема дитячих інфекційних хвороб займає одне з провідних місць серед патології дитячого віку. Кількість хворих на цю патологію, які лікуються вдома під наглядом дільничних лікарів, постійно зростає. Відомо, що при багатьох з цих хвороб можуть розвиватись клінічні прояви ураження центральної нервової системи, спричинені дією бактеріальних і вірусних чинників, а також токсичних та інфекційно-алергічних факторів. Сімейні лікарі, педіатри, лікарі медицини невідкладних станів, дитячі інфекціоністи та інші лікарі первинної ланки охорони здоров'я постійно здійснюють діагностику, диференційну діагностику з між різними клінічно-подібними захворюваннями інфекційної та неінфекційної природи. Вони проводять обстеження та лікування таких пацієнтів, а також диспансеризацію реконвалесцентів інфекційних хвороб. Обов'язком цих лікарів є організація профілактики та активна імунізація серед дітей.

Мета даного циклу тематичного вдосконалення - підвищення теоретичного рівня, практичних вмінь лікаря, для діагностики і диференційної діагностики уражень центральної нервової системи при інфекційних хворобах у дітей і вміння надавати їм медичну допомоги на до госпітального етапі.

Цільові завдання циклу полягають в тому, щоб у своїй практичній роботі лікар вмів:

1. Діагностувати найбільш поширені інфекційні захворювання дітей раннього і старшого віку, при яких можливе ураження ЦНС
2. Визначати стани, що загрожують життю дитини.
3. Аналізувати дані при обстеженні хворого, диференціювати інфекційну та соматичну патологію, враховуючи анатомо-фізіологічні особливості та вікові норми у дітей різного віку.
4. Складати план лікування, прогнозування наслідків уражень ЦНС у дітей при інфекційних хворобах.
5. Вирішувати питання про необхідність госпіталізації. При

необхідності, вміти організувати стаціонар вдома.

6. Проводити диспансерний нагляд за дітьми реконвалесцентками.
7. Забезпечити у вогнищі комплекс необхідних протиепідемічних заходів.
8. Вміти надати необхідний комплекс лікувальних заходів на до-госпітальному етапі і в стаціонарі
9. Дати оцінку результатам параклінічних тестів

На цикл відведено 76 годин: лекцій – 12 годин; семінарів – 12 годин; практичних занять – 36 години; самостійної роботи – 18 годин.

Лекційний курс передбачає теоретичне висвітлення найпоширеніших інфекційних хвороб сьогодення з акцентом на ураження ЦНС при цій патології.

Практичні заняття та семінари присвячені формуванню вмінь об'єктивного обстеження хворого, вибору найінформативніших методів параклінічної діагностики

Оцінка базового та заключного рівня знань слухачів буде здійснюватись шляхом тестового контролю. Оцінка текучої успішності – на семінарських та практичних заняттях – шляхом співбесіди, усного опитування та текучого тестового контролю. Окрім цього слухачі циклу здають опановані практичні навички. Самостійна робота – передбачає вирішення ситуаційних задач, інтерпретацію лабораторних показників, даних рентгенологічного, ультразвукового дослідження, КТ, даних МРТ тощо, а також практичну роботу лікарів-курсантів у відділеннях інфекційної лікарні.

Навчальний план
циклу тематичного вдосконалення
«Ураження центральної нервової системи при інфекційних хворобах у дітей».
Тривалість навчання – 0,5 місяці (76 год.).

Для лікарів-педіатрів, дитячих інфекціоністів, інфекціоністів, медицини невідкладних станів та загальної практики-сімейної медицини відповідно до потреб їхньої роботи

№ за пор.	Теми занять	лекції	практичні	семінари	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
1	Актуальні питання питання нейроінфекцій у дітей. Синдроми ураження ЦНС.	2	4		2
2	Гострі нейроінфекції у дітей бактерійної етіології: менінгококова, пневмококова (Str. Pneumonia), Hib-інфекція	2	4		2
3	Гострі нейроінфекції вірусної етіології у дітей: паротитна, ентеровірусні, поліомієліт.	2	4		2
4	Первинні енцефаліти у дітей. Ураження ЦНС, спричинені герпетичними інфекціями у дітей		4	2	2
5	Енцефалопатії та інші ураження ЦНС при кишкових інфекціях у дітей		4	2	2
6	Ураження ЦНС при екзантемних інфекціях у дітей.	2	4	2	2
7	Кашлюк у дітей. Кашлюкова енцефалопатія.		4	2	2
8	Вірусні гепатити у дітей. Печінкова енцефалопатія		4	2	2
9	ВІЛ-інфекція, СНІД	2	2	2	2
	Заключне заняття		2		
	Разом	10	38	12	16
	Кредити	0,4	1,2	0,4	0,6

Зміст робочої програми Циклу ТУ « Ураження центральної нервової системи при інфекційних хворобах у дітей»

Вступ.

Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб. Основні синдроми ураження центральної нервової системи. Особливості менінгеального синдрому у дітей різного віку. Спинномозкова рідина. Енцефалічний синдром. Епідеміологічні особливості та закономірності дитячих інфекційних хвороб. Вікові особливості імунітету при інфекційних хворобах у дітей. Принципи класифікації клінічних форм. Особливості перебігу інфекційних хвороб у дітей. Протиепідемічні заходи при виявленні інфекційних хворих.

Гострі нейроінфекції бактерійної етіології

Менінгококова інфекція. Локалізовані форми. Менінгококцемія. Інфекційно-токсичний шок. Невідкладна допомога на до госпітального етапі і в стаціонарі. Менінгіт. Рідкісні форми. Особливості розвитку клінічних форм, залежно від віку. Пневмококовий, гемофільний менінгіти. Вторинні менінгіти. Рання діагностика менінгіту. Особливості етіологічної структури та клінічних проявів менінгіту у дітей першого року життя. Лікування. Ускладнення, наслідки. Невідкладна терапія на до госпітального етапі. Диспансеризація дітей після перенесеного менінгіту.

Вірусні ураження центральної нервової системи при

Паротитній і ентеровірусній інфекціях.

Етіологія, патогенез, клінічні форми паротитної інфекції. Діагностика, диференційна діагностика. Лікування. Активна імунізація.

Ентеровірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Лабораторна діагностика. Лікування. Імунітет.

Поліомієліт. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми. лікування. Активна імунізація. Вакцинальний поліомієліт.

Первинні енцефаліти у дітей. Ураження центральної нервової системи при герметичних інфекціях у дітей.

Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика первинних енцефалітів у дітей.

Етіологія, епідеміологія, патогенез уражень центральної нервової системи при герпетичних інфекціях у дітей. Клініка, лабораторна діагностика зміни при КТ, МРТ. Лікування. Диспансеризація.

Енцефалопатії та інші ураження центральної нервової системи при кишкових інфекціях у дітей.

Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клінічні прояви кишкових інфекцій у дітей. Патогенез розвитку енцефалопатій. Диференційна діагностика від гострих нейроінфекцій. Ексикоз. Типи і види зневоднення. Прояви ураження центральної нервової системи при ексикозі у дітей раннього віку. Лабораторна діагностика. Лікування гострих кишкових інфекцій у дітей.

Ураження центральної нервової системи при екзантемних інфекціях у дітей.

Кір. Краснуха. Вітряна віспа. Скарлатина. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Показання до госпіталізації. Протиепідемічні заходи. Параенцефаліти у дітей. Ураження центральної нервової системи при кору. Ураження центральної нервової системи при краснусі. Ураження центральної нервової системи при вітряній віспі.

Ураження центральної нервової системи при кашлюку у дітей.

Кашлюк. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка та диференційна діагностика в різні періоди захворювання. Особливості кашлюка у новонароджених та дітей першого року життя. Ускладнення. Кашлюкова енцефалопатія. Лікування кашлюка. Профілактика кашлюка. Показання до госпіталізації. Невідкладна допомога при зупинці дихання.

Вірусні гепатити у дітей.

Особливості епідеміології гепатитів у дітей залежно від віку. Патолофізіологічна характеристика жовтяниць: надпечінкова, печінкова, підпечінкова. Синдроми цитолізу, мезенхімально-запальний. Особливості гепатитів у дітей раннього віку. Печінкова недостатність.

ВІЛ-інфекція, СНІД у дітей. Ураження центральної нервової системи при ВІЛ-інфекції у дітей.

**Тематичний план лекцій для циклу тематичного удосконалення
«Ураження ЦНС при гострих інфекційних хворобах у дітей»**

1. Актуальні питання нейроінфекцій у дітей. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи у дітей та методика неврологічного обстеження. Гіпертензійний синдром. набряк-набухання мозку. Гійний та серозний менінгіт. - 2 години
2. Гострі нейроінфекції бактерійної етіології у дітей. Менінгококова інфекція. Етіологія, епідеміологія, клінічні форми, диференційна та лабораторна діагностика. Пневмококовий та hіb-менінгіт. Активна імунізація - 2 год
3. Гострі нейроінфекції вірусної етіології у дітей: паротитна, поліомієліт та інші ентеровірусні; етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми, лабораторна діагностика. Активна імунізація.– 2 год.
4. Первинні енцефаліти у дітей: етіологія, епідеміологія клінічні прояви, діагностика, лікування. Параенцефаліти у дітей. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування. - 2 год
5. Енцефалопатії при інфекційних хворобах у дітей – 2 год.

Тематичний план семінарів.

1. Інфекційно-токсичний шок. Клініка, діагностика. набряк-набухання мозку. Клініка, діагностика. Заходи невідкладної терапії на догоспітальному етапі. - 2 год.
2. Енцефалопатії та інші ураження ЦНС при кишкових інфекціях -2 год
3. Ексикоз. набряк- набухання мозку. Заходи лікування на до госпітальному етапі і в стаціонарі. – 2год
3. Кашлюк. Особливості перебігу у дітей раннього віку -2 год
4. Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування. Диспансерний нагляд за реконвалесцентками вірусних гепатитів. -2 год
6. Ураження центральної нервової системи, зумовлені ВІЛ-інфекцією, СНІД. – 2 год.

Теми для реферативних доповідей на семінарські заняття на тему:

1. Гіпертермічний синдром. Клінічні прояви, невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
2. Конвульсійний синдром. Клінічні прояви, невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
3. Інфекційно-токсичний шок. Патогенез, клініка, діагностика. Лікування на догоспітальному етапі і в стаціонарі
4. набряк- набухання головного мозку. Патогенез, клініка, діагностика. Лікування на догоспітальному етапі і в стаціонарі.
5. Диспансеризація рековалесцентів при гострих нейроінфекціях.
6. Енцефалопатії та інші ураження ЦНС при кишкових інфекціях у дітей. Патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика з нейроінфекціями, лікування.
7. Ботулізм у дітей. Клінічні прояви, діагностика, лікування.
8. Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування. Диспансерний нагляд за рековалесцентами вірусних гепатитів.
9. Ураження нервової системи, зумовлені вірусом ВІЛ, збудниками опортуністичних інфекцій.
10. Кашлюк та паракашлюк. Особливості клінічних проявів у дітей. Ускладнення кашлюка. Лабораторні методи діагностики. Принципи лікування. Профілактика кашлюка.

Робочий календарний план
Циклу тематичного удосконалення «Ураження ЦНС при інфекційних
хворобах у дітей»
Тривалість циклу – 0,5 міс. (78 год)

Дата	Час занять	Вид занять	Тема	К-ть год.
1	2	3	4	5
1	8.45-10.15	лекція	Актуальні питання нейроінфекцій у дітей.	2
	10.30-13.30	практичне	Симптоми і синдроми інфекційних хвороб у дітей різних вікових груп. Особливості перебігу інфекційних хвороб з синдромами ураження нервової системи. Покази до госпіталізації хворих з інфекційними захворюваннями. Основні принципи етіотропної та патогенетичної терапії в клініці дитячих інфекційних хвороб	4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
2	8.45-10.15	лекція	Гострі нейроінфекції бактерійної етіології у дітей.	2
	10.30-13.30	практичне	Особливості перебігу менінгокової, пневмокової, hіb інфекції у дітей різного віку. Клініко-лабораторна діагностика, принципи лікування, покази до госпіталізації, правила виписки зі стаціонару.	4
	13.45-15.15	самостійна.	Робота у відділеннях	2
3	8.45-11.45	практичне	Гнійні та серозні менінгіти у дітей. Клініко-лабораторні особливості перебігу у дітей різного віку. Показання до госпіталізації хворих. Принципи лікування. Правила виписки зі стаціонару, диспансеризація рековалесцентів.	4
	12.00-13.30	семінар	Інтенсивна терапія ІТШ, набряку мозку, терапія на догоспітальному етапі. Диспансеризація хворих, які перенесли нейроінфекції	2
	13.30-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2

1	2	3	4	5
4	8.45-10.15	лекція	Гострі нейроінфекції вірусної етіології у дітей.	2
	10.30-13.30	практичне	Ураження нервової системи при паротитній інфекції, поліомієліті, ентеровірусних інфекціях. Клініко-лабораторна діагностика, лікування, профілактика	4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
5	8.45-10.15	лекція	Первинні енцефаліти, пара-енцефаліти у дітей.	2
	10.30-13.30	практичне	Ураження центральної нервової системи при герпетичних інфекціях у дітей. Природжені і набуті герпетичні інфекції у дітей. Клінічні форми герпетичних інфекцій.	4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні.	2
6	8.45-11.45	практичне	Клінічні особливості інвазивних діарей: шигельоз, сальмонельоз, ешерихіоз (EIE), кишковий ерсиніоз. Діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування.	4
	12.00-13.30	семінар	Токсичні енцефалопатії системи при гострих кишкових інфекціях у дітей.	2
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
7	8.45-11.45	практичне	Гострі кишкові інфекції, які супроводжуються секреторними діареями (холера, ротавірусний гастроентерит, ешерихіози, спричинені ETE та EPE).	4
	12.00-13.30	семінар	Ексикоз. Ураження центральної нервової системи у дітей з синдромом секреторної діареї.	2
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
8	8.45-11.45	практичне	Гострі вірусні гепатити у дітей. Особливості клінічного перебігу гепатитів спричинених вірусами гепатиту А,В,С,Д,Е. Гепатози.	4
	12.00-13.30	семінар	Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, діагностика, ліку	2

1	2	3	4	5
	13.45-15.15		-вання. диспансерний нагляд за реконвалесцентами вірусних Гепатитів. Робота у відділенні.	2
9	8.45-10.15	семінар	Ураження центральної нервової системи при екзантемних інфекціях у дітей.	2
	10.30-12.00	практичне	Екзантемні інфекції у дітей: кір, краснуха, вітряна віспа, скарлатина.	4
	12.15-15.15	самостійна	Робота читальній залі бібліотеки	2
10	8.45-10.15	лекція	ВІЛ інфекція, СНІД.	2
	10.30-12.00	практичне	Ураження нервової системи зумовлені вірусом ВІЛ, збудниками опортуністичних інфекцій.	2
	12.15-13.45	семінар	Кашлюк, особливості перебігу у дітей раннього віку, діагностика, лікування. Кашлюкова енцефалопатія.	2
	14.00-15.15	заключне заняття	Підсумок навчання на курсах ТУ	2

Лекцій – 10 год
Семінарів – 12 год
Практичних - 38 год
Всього годин кафедри - **58**
ECTS – 2,6 кредитів

самостійної роботи - 16 год
разом – 78 год

Питання до заключного заняття

1. Особливості інфекційного процесу та імунітету у дітей. Профілактика дитячих інфекційних хвороб (специфічна і неспецифічна)
2. Календар профілактичних щеплень. Характеристика препаратів для імунопрофілактики.
3. Протипоказання до профілактичних щеплень.
4. Поствакцинальні реакції. Нормальний перебіг поствакцинального періоду. Можливі патологічні реакції, їх терміни та клінічні прояви. Лікування.
5. Синдроми при гострих нейроінфекціях у дітей.
6. Гнійні і серозні менінгіти у дітей. Клініко-лабораторна діагностика Етіологія гнійних менінгітів. Клініка, діагностика. Лікування. Профілактика
7. Клініка менінгококового менінгіту. Особливості у дітей першого року життя. Діагностика, лікування.
8. Вторинні гнійні менінгіти у дітей.
9. Менінгококцемія. Клініка інфекційно-токсичного шоку у дітей
10. Менінгококцемія. Невідкладна допомога на до госпітальному етапі та в стаціонарі.
11. Диференційна діагностика грипу та менінгококової інфекції.
12. Диференційний діагноз менінгококцемії з екзантемними інфекціями.
13. Поліомієліт. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми . Діагностика, лікування, профілактика. Вакцинальний поліомієліт..
14. Інші ентеровірусні інфекції. Етіологія, епідеміологія, патогенез клінічні форми. Диференційна діагностика поліомієліту з поліомієлітоподібними формами інших ентеровірусних інфекцій. Лабораторна діагностика.
15. Паротитна інфекція. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми. Лікування. Специфічна і неспецифічна профілактика.
16. Кір. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка. Періоди маніфестації кору.
17. Основні принципи лікування.
18. Мітигований кір.
19. Диференційна діагностика кору з іншими екзантемними інфекціями та з алергічними висипаннями.
20. Профілактика кору. Активна і пасивна імунізація. Карантинні заходи при кору.
21. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при кору. Діагностика. Лікування.
22. Краснуха. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка.
23. Природжена краснуха.
24. Диференційна діагностика краснухи з іншими екзантемними інфекціями та алергічним висипом.
25. Основні принципи лікування при краснусі.
26. Профілактика краснухи. Активна імунізація.
27. Вітряна віспа. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка типових і атипівих форм вітряної віспи.

28. Ускладнення вітряної віспи.
29. Диференційна діагностика вітряної віспи з іншими екзантемними інфекціями і алергічними висипаннями.
30. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при вітряній віспі.
31. Лікування різних форм вітряної віспи.
32. Оперізувальний герпес. Особливості оперізувального герпесу у дітей різного віку.
33. Скарлатина. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Значення бактерії, токсинів і сенсibiliзуючих факторів в патогенезі скарлатини та її ускладнень.
34. Клінічні форми скарлатини. Класифікація.
35. Диференційна діагностика скарлатини з іншими екзантемними інфекціями і псевдотуберкульозом.
36. Ускладнення скарлатини.
37. Лікування скарлатини та її ускладнень.
38. Диспансеризація реконвалесцентів скарлатини.
39. Кашлюк. Особливості кашлюка у дітей різного віку.
40. Ускладнення кашлюка. Лабораторна діагностика кашлюка.
41. Лікування кашлюка.
42. Профілактика кашлюка.
43. Паракоклюш.
44. Шигельози у дітей. Захворюваність, клінічні прояви у різних вікових груп. Діагностика. Лікування.
45. Сальмонельози у дітей. Етіологія, патогенез, клінічні форми. лікування.
46. Вірусні гепатити у дітей. Показники тяжкості клінічних форм. Діагностика. Перебіг вірусних гепатитів. Наслідки.
47. Диференційна діагностика гепатитів і жовтяниць іншої етіології.
48. Клініка злоякісної форми вірусного гепатиту. Принципи інтенсивної терапії.
49. Вірусний гепатит Д у дітей. Особливості епідеміології.. клінічні форми. діагностика, перебіг, лікування.
50. ВІЛ-інфекція/ СНІД у дітей. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні стадії., лабораторна діагностика, лікування. Профілактика

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
з ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ
 для лікарів-інтернів та курсантів ФПДО

1. Абатуров А.Е., Степанова Ю.Ю. Ротавірусна інфекція у дітей.- Видавництво ТОВ «НВП Інтерсевіс», 2013р. - 189 с.
2. Андерсон Р., Мэй Р. Инфекционные болезни человека. динамика и контроль: Пер.с англ. – М.: Мир, «Научный мир», 2004. – 784 с.
3. Белоусов Ю.В., Белоусова О.Ю. Хронические нарушения стула у детей. – Киев, 2006. – 240 с.
4. Богадельников И.В., Горишняк Л.Х. и др. Справочник по инфекционным болезням у детей. – Изд. 4-е, испр. и дополн., Симферополь, 2005. – 390 с.
5. Богадельніков І. В., Хамід Ф., Кубишкін А.В. Лімфоаденопатії при інфекційних захворюваннях. - Донецьк: Видавник Заславський А. Ю., 2013.- 224 с.
6. Бережний В. В. Педіатрія: національний підручник: у 2 т. Т. 1.- К, 2013. – 1040 с.
7. Бережний В. В. Педіатрія: національний підручник: у 2 т. Т. 2.- К, 2013. – 1024 с.
8. Богадельніков І.В. Монографія: етюди про людину і мікроорганізми. - Сімферополь: ІТ «АРІАЛ», 2014.- 160 с.
9. Богадельніков І.В. Диференціальний діагноз інфекційних хвороб у дітей: керівництво для лікарів та студентів. – 3-е вид., випр. та доповн. – Донецьк, 2013. – 712 с.
10. Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2001. – Т.1. – 903 с.
11. Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2001. – Т.2. – 856 с.
12. Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2002. – Т.3. – 904 с.
13. Вирусные гепатиты: клиника, диагностика, лечение /Лобзин Ю.В. и др.; под ред.Ю.В.Лобзина – СПб: Фолиант, 2003. – 183 с.
14. Грип та його профілактика: Навчальний посібник/за ред.Дзюблик І.В., Широбокова В.П. – К., 2005. – 194 с.
15. Крамарьов С. О., Надрага О. Б. Інфекційні хвороби у дітей: підручник.- К. : ВСВ «Медицина».- 2010.-392 с. +14 с. кольор.вкл.
16. Крамарєв С.О. (ред.) Інфекційні хвороби у дітей (Клінічні лекції). – К.: Моріон, 2003. – 480 с.
17. Крамарев С.А., Ершова И.Б., Бондаренко Г.Г. Гельминтозы у детей. – Киев-Луганск, 2006. – 128 с.
18. Майданник В.Г., Хайтович Н.В., Юхименко Г.Г. Гельмінтози у дітей.- К. : «Дорадо-Друк», 2012. – 604 с.
19. Сміян І.С. та ін. Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 144 с.

20. Сорокина М.Н., Иванова В.В., Скрипниченко Н.Б. Бактериальные менингиты у детей. – М.: Медицина, 2003. – 298 с.
21. Тяжелые формы менингококковой инфекции у детей: клиника, диагностика, интенсивная терапия: Учеб.-метод. пособие /М.А.Георгиянц, Г.И.Белебезьев, С.А.Крамарев, В.А.Корсуков. – Харьков: Золоті сторінки, 2006. – 176 с.
22. Інфекційні хвороби у дітей: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін.; за ред. Л.І. Чернишової. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 1016 с.
23. Чернишова Л.І., Самарін Д.В., Крамарев С.О. Гострі кишкові інфекції у дітей: Навчальний посібник. – Видавництво “Червона Рута-Турс”, 2007. – 164 с.
24. Чернишова Л. І., Волоха А.П. Дитяча імунологія: підручник. – К. : ВСВ «Медицина», 2013. – 720 с.
25. Чума В. Діагностика лімфаденопатій. – Львів, 2005. – 378 с.
26. Ханс-Антон Адамс, Андреас Флеммінг, Ларс Фридріх, Хайнер Рушулте. Атлас по невідкладній допомозі; переклад з нім. – М. : МЕДпрес-інформ, 2009. – 216 с.
27. Федорченко С. В. Хронічна HCV-інфекція: монографія. – К. : ВСІ «Медицина», 2010.- 272 с.
28. Юлиш Е.И., Волосовец А.П. Врожденные и приобретенные TORCH-инфекции у детей. – Донецк: Регина, 2005. – 216 с.
- МОЗ України. Сучасні методи лікування діареї у дітей віком від 0-5 років на догоспітальному етапі: Посібник для лікарів первинної ланки надання медичної допомоги дітям в Україні. 1-е видання – Київ: РАТН, 2008. – 49 с.
29. Oxford specialist handbooks in pediatrics: Manual of childhood infections/the blue book.-Published in the US by Oxford University Press Inc., New York, 2011.
30. Nelson Textbook of Pediatrics 21st Edition / R. Kliegman, J. Geme / 2019 - 4264 p.
31. Наказ МОЗ України від 16 вересня 2011 року № 595 (у редакції наказу МОЗ України від 11 серпня 2014 року № 551 «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні».)
32. Наказ МОЗ України від 31.12.2009 №1086 "Про затвердження форми первинної облікової документації № 063-2/о «Інформована згода та оцінка стану здоров'я особи або дитини одним з батьків або іншим законним представником дитини на проведення щеплення або туберкулінодіагностики» та Інструкції щодо її заповнення».
33. Наказ МОЗ України від 31.12.2009 № 1095 «Примірне положення про Кабінет щеплень».
34. Инфекционные болезни у детей /Под ред. Д.Марри. (пер. с англ. под ред. Н.А.Федоровой). – М, «Практика», - 2005. – 600 с.
35. Наказ МОЗ України №354 від 09.07.2004 р. “Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей”

36. Наказ МОЗ України №437 від 31.08.2004 р. "Про затвердження клінічних Протоколів надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитального етапах".
37. Наказ МОЗ України № 826 від 06.11.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах».
38. [Наказ МОЗ України від 24.02.2015 № 92](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги ВІЛ-інфікованим дітям".
39. [Наказ МОЗ України від 04.11.2015 № 723](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті С".
40. [Наказ МОЗ України від 16.07.2014 № 499](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при грипі та гострих респіраторних інфекціях".
41. [Наказ МОЗ України від 15.01.2014 № 34](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
42. [Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 327](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при кашлі".
43. [Наказ МОЗ України від 31.12.2014 № 1039](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ко-інфекції (туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД)".
44. [Наказ МОЗ України від 04.09.2014 № 620](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при туберкульозі".
45. [Наказ МОЗ України від 18.05.2018 № 947](#) "Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні"
46. [Наказ МОЗ України 16.05.2016 № 449](#) «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини»